

KOČOVNÝ BIOGRAF

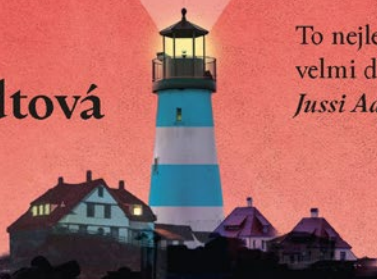

HOST

PANA SAITA

Annette
Bjergfeldtová

To nejlepší, co jsem za velmi,
velmi dlouhou dobu četl.
Jussi Adler-Olsen

PŘELOŽILA ★
★ **MAGDALENA JÍRKOVÁ** ★

Annette [★]
Bjergfeldtová

★ KOČOVNÝ ★
★ BIOGRAF ★
★ PANA ★
★ SAITA ★

Brno 2024

Automatizovaná analýza textů nebo dat
ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU
je bez souhlasu nositele práv zakázána.

Překlad této knihy podpořila nadace
Danish Arts Foundation
The translation of this book is funded
by the Danish Arts Foundation

Danish Arts
Foundation

Mr. Saitos Rejsebiograf

Copyright © Annette Bjergfeldt, 2023

Published by agreement with Salomonsson Agency

Cover design by Alette Bertelsen, aletteb.dk

Translation © Magdalena Jírková, 2024

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2024
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2169-2 (PDF)

ISBN 978-80-275-2170-8 (ePUB)

ISBN 978-80-275-2171-5 (MobiPocket)

PŘÍBĚH ★
★ **LÁSKY**
V SEDMI ★
★ **VLNÁCH**

PRVNÍ ★
★ **VLNA**
(1910–1937) ★
★

KRABICE OD BOT

Byla jsem počata v roce 1927 na tanečním parketu v Buenos Aires. Hrál k tomu tango *Valencia* Carlose Gardela, v Argentině největší šlágr toho roku. Kdybyste znali moji mámu, Fabiolu Cordero de Dios, ani by vás nijak neudivilo, že k mému zplnění došlo právě takhle.

K tomu, abych z ní tuhle informaci vytáhla, bude později zapotřebí absolvovat plavbu na sever, vylození v Novém Skotsku a speciální masáž hlavy. Avšak přísně vzato ta záležitost s tanečním parketem nikoho nepřekvapila. Ani mě. Odmalička jsem věděla, že Fabiola má svou hlavu. Že je jako liščička matka se spoustou únikových cest.

Fabiola přišla na svět o sedmáct let dříve, v roce 1910, kdesi v San Telmu, nejstarší přistěhovalecké čtvrti Buenos Aires. Vážila pouhých osmnáct set gramů, poněvadž porod se rozběhl dva měsíce před termínem.

Pár minut poté, co Fabiola spatřila světlo světa, její matka na lůžku rodičky zemřela. Novopečený otec netušil, co si počít, a v záchvatu paniky uložil novorozenou dceru do krabice od bot. V krabici dosud uchovával pár ručně šitých pánských bot z jemné teletiny, těch, v nichž předešlého roku tančil svatební valčík. Vložil krabici hadry a nevěřičně zíral na drobné

stvoření. Na svět přišlo osmnáct set výjimečných gramů, ale on dokázal myslet pouze na ženu, již právě ztratil.

Když dětský pláč zesílil, otec popadl krabici, vyběhl s ní na ulici a položil ji před bránu kláštera svaté Máří Magdaleny. Na papírek naškrábal několik vysvětlujících slov, ale své jméno neuvedl. Na samý konec napsal *Perdonáme...* Odpusť mi. Pak lístek rychle zasunul mezi hadry a vytratil se do noci.

Nazítří, jakmile kohout zakokrhal, bránu otevřel klášterní zahradník, aby vynesl odpadky. Ke svému překvapení spatřil na prahu krabici, a když do ní nahlédl, zíraly na něho ty nejjasnější oči ve tvaru půlměsíce. Opatrně donesl krabici do kuchyně, kde se jí ujala sestra Delphine. Položila krabici s dítětem ke kamnům a během dopoledne se všichni v klášteře dozvěděli, že se u nich objevilo děvčátko.

Z povahy věci žádná z jeptišek neměla mateřské mléko, a tak jen málokdo očekával, že ten mikroskopický tvoreček z krabice přežije. Jenže jak známo, z utrpení se rodí síla, a dívka všechny překvapila.

Převorka, původem z Itálie a jmenovaná papežem Piem X., pojmenovala dítě Fabiola, což znamená *fazolka*. A jelikož malá neměla rodiče, jeptišky ji jako nadějeplnou mašlí ověnčily příjmením *Cordero de Dios... Beránek Boží*. Teď mohl být beránek zapsán do církevní matriky a Fabiola vstoupila do řad živých bytostí, nad nimiž bdí Bůh.

Protože Fabiola byla tak droboučká, magdalenitky nevěřily, že výrazně přeroste hrášek v bylinkové zahradě. Jenže klášterní koza dávala dost mléka a dívka každý den rostla a sílila. Středobodem jejího světa byla krabice a slabá vůně otcových bot z teletiny dítěti dodávala pocit bezpečí.

Nyní převorka prosila Pannu Marii o znamení. Smí si klášter děvčátko ponechat, nebo ji mají předat do opravdové rodiny?

Téhož večera do kláštera během nešpor vletěl černý krkavec a usadil se úplně nahoře pod klenbou. Seděl tam dlouho, čistil si lesknoucí se křídla a přitom jeptišky ostražitě sledoval. Pokud převorka doufala, že Madona pošle líbezného drozda, který zanotuje, až všichni ptáčci utichnou, byla zklamaná.

Znamení se však musejí brát tak, jak přicházejí. Krkavec nekrkavec. Převorka rozhodla, že Panna Maria si přeje, aby dítě zůstalo.

A tak Fabiola vyrůstala v domě Páně. Společně s jeptiškami žila z klášterní zeleniny, vajec a sladkých modrých hroznů, které rostly na svazích kolem starých budov. Zatímco španělští, ruští a italští přistěhovalci bojovali o místo ve slumech, Fabiola se za zdi kláštera seznamovala s milosrdenstvím Panny Marie. Rytmus dne tvořila liturgie osmi denních modliteb, jež samy o sobě byly hudbou. Magdalenitky pocházely z celého světa, a pokud se nemodlily a nezpívaly, učily dívku italsky, francouzsky a anglicky.

Když Fabiola z krabice od bot konečně vylezla, začala se toulat. Převorka doufala, že Beránek Boží sklopí uši a v klášteře zasvěti život Ježíši, ale ne. Děvčátko už nechtělo být zavřené uvnitř.

Ve čtrnácti se Fabiola proměnila v tmavookou holku s vysedlými lícními kostmi, samá ruka samá noha. Byla útlá, ale s překvapivě dlouhýma nohama, které jako nic proklouzly branou kláštera a pokračovaly k řece Rio de la Plata.

Tam to hýřilo bary, bordely a tančírny. Fabiola si sedla na lavičku a zasnila se pod fialovými žakarandami. Broukala si, pozorovala kolemjdoucí a zaujalo ji dění u země.

Dole bylo k vidění od každého trochu. Šnek na cestě do Španělska, nečitelná pohlednice s cizokrajnou známkou a klíč, který někdo ztratil na mokřém břehu řeky. Mrštil jím ve vzteku? Nebo ho v roztržitosti vytrousil?

Fabiola mimoděk pochytila řadu kleteb a nadávek, jež kdosi odhodil do strouhy. *Mierda, puta madre, imbécil, que boludo* a ještě horší.

Její pozornost však upoutávaly hlavně boty. V klášteře svaté Máří Magdaleny jeptišky obracely pohled k nebi a sandály ukrývaly pod hábity.

U řeky se otevíral jiný svět. Fabiola se stala hlídacím psem okamžiků, dívkou s citem pro detail.

Stežka se hemžila nohama. Na koňském hřbetu kolem projel ošlehaný gaučo ve vysokých jezdeckých botách. Kopyto, pazneht, tlapa. Co ty lakýrky... zabloudily? Tamhle se o strom opíral jednonohý chudák, tuhle si vykračovala žena s krásnými kotníky, jakými se pyšnila i sama Fabiola.

Procházeli se zde zasnění, sklíčení, chlípni, zpití pod obraz, špatně chodící, ti s lýtky jako konve a pochopitelně čerstvě zamilovaná kůzlata na nožkách jako stopky šampusek.

Fabiola si všimla, že mnozí stáčeji chodidla dovnitř, aby nezabírali moc místa, zatímco jiní nepokrytě svádějí okolí zaoblenými špičkami bot a nezvedenými překříženými pásky. Kam ty boty mířily, a je někde mezi nimi i pár, který patří Fabiolinu otci? Ona sama se každopádně musela co nejrychleji zbavit plochých hnědých opánků.

Chůze každého člověka je jedinečná. Jak dojdeme do cíle? Svižným tempem, lehkým krokem, nebo šouráním? Nebo prostě před vším utečeme?

Začíná to u chodidel. Samozřejmě to vyžaduje vhodnou obuv podle toho, kam míříme. Baletní piškoty, pohorky nebo plavecké ploutve.

Fabiola přísahala, že ona se na cestu vydá ve střevících na tango, protože nohy jsou k tanci stvořené. A ani nohy její mámy si nemohly pomoci a podupávaly hned, jakmile se někde

ve městě rozezněl první tón. Čím víc sestry vzhlížely k nebesům, tím víc Fabiolu přitahovaly zázraky na chodnicích. V klášterě nechodila k jídlu a vynechávala svaté přijímání. Když ji jeptišky volaly, od zdí se odrážela jen ozvěna. *Fabiolo ... olo ... olo ... ololo!* A Fabiola? Zkoumala u řeky Rio de la Plata pásky, podpatky a špičky bot. Přestože ji jeptišky připravily na život v rozjímání, nedalo se nic dělat. *Madre mia*. Dívka se prostě zbláznila do bot.

Po mnoha vážných rozhovorech a společných modlitbách k Madoně v boční kapli to převorka nakonec vzdala a v roce 1925 se jí podařilo pro Fabiolu najít učňovské místo v exkluzivním obchodě s botami v centru Buenos Aires.

El Palacio del Zapato se nacházel na samotné Calle Florida. Impozantní budova s prolamovanými balkony připomínala nazdobený šlehačkový dort a kobaltově modrá markýza do obchodu lákala samou smetánku. Palác obuvi měl nejkrásnější výkladní skříň na hlavní třídě a vybrané klientele nabízel hedvábím potažené lodičky na jehlách a pánské boty z antilopí kůže. Ve výloze stály knoflíčkové polobotky určené pro návštěvu dostihového závodiště v Hipódromo Argentino a etiopské domácí pantofle ze stříbrného brokátu, znamení toho, že člověk nemusí hnout prstem. Fajnšmekři se sem sjížděli z celého světa, aby si v obchodě koupili ručně šité modely z barvené kůzlečí kůže. Boty, které si člověk natáhl jako měkké rukavice. Ovšem máma ze všeho nejvíc milovala střevíce na tango.

Když Fabiola začala v obchodě pracovat, právě dovršila patnáct let. Začínala na samém dně hierarchie a brali ji jako dlouhohou prostoduchou dívku, které můžou dát za úkol cokoli. Majitelka, seňora Yvette, se tu nosila s dokonalými nehty a vysoko vyčesaným účesem se zapletenými copánky. Připomínala kredenc vonící levandulí a Fabiolu nikdy neoslovila přímo,

ale pouze prostřednictvím ostatních zaměstnanců, kteří pak mohli mámu prohánět. Fabiola brzy zjistila, že díky rodinou léta udržovaným kontaktům seňora Yvette obchází při dodávkách bot z Evropy celní úřad. Vláda přimhouřila oči a nechávala zásilky volně proudit do přístavu. Na oplátku se generálové a jejich manželky často stavovali v *El Palacio del Zapato* a dostali, nač si ukázali. Platilo to zejména pro nejzazší oddělení obchodu se sortimentem pro nejvýstřednější zákazníky. Sem docházeli dekadentní Evropané a slavní umělci té doby se svými milenkami. Na policích stály nejdivočejší modely, jaké nikde jinde na světě nebyly k vidění. Kubistické střevíce s namalovanými očima, zlatými rybími tlamami a žábami po stranách.

Do této speciální zadní místnosti Fabiola nesměla. Místo toho v obchodě šplhala po třímetrových žebříkách pro krabice s botami. Nahoru a dolů, celý den. Zpod žebříků mohla sledovat, jak prodavači s kozími bradkami a nakroucenými kníry, což byla nejnovější móda, nabízejí nejlepší světové modely jako holoubátka na stříbrném podnose. Lžice na boty se samozřejmě používaly výhradně stříbrné a slonovinové a zaměstnancům nevybočoval z pěšinky ani jediný vlásek.

Fabiola musela nejméně desetkrát denně vyběhnout po zadním schodišti a sprintovat do skladu v posledním patře budovy. Tady se skladovaly vzorky nových kolekcí a vrácené boty. Když nepobíhala po schodech nahoru a dolů, leštila spousty bot.

„Znovu!“ ozvalo se, přestože boty už zářily tak, že by si seňora Yvette mohla v odlesku jejich špiček nanést rtěnku.

Personál stále považoval mou mámu za hloupou husu. Žádný z prodavačů si neuvědomoval, jak dobře Fabiola mluví italsky, francouzsky a anglicky. A hlavně ani nepochopili, jak skvěle rozumí řeči těla. Okamžitě vycítila, jaké boty zákazníka potěší, dávno předtím, než vůbec vstoupil do obchodu.

Na to, aby mohla prodávat, byla Fabiola bohužel příliš mladá a nedocenená. A rozčilovalo ji, když z obchodu nechali baletku odejít s párem nádherných nízkých kozaček, protože věděla, že přesně tenhle model začne během dne tlačit. Když člověk každý večer stojí v Národním divadle na špičkách, musí v botě mít místo pro bolavý zmodralý palec.

Jednoho dne vešla do obchodu světoznámá Josephine Bakerová. Pověst o pařížském vystoupení v banánové sukénce zpěvačku předtančila natolik, že se za ní táhl zástup obdivovatelů včetně řidiče z ulice, který se dobrovolně přihlásil, že zboží převezme. Prodači se kolem Josephine rojili jako zabijácké včely u dezertu *crema catalana*, ale ona je odehnala, protože se v obchodě chtěla raději porozhlédnout sama. Vtom si všimla Fabioly stojící s krabicí v podpaží nahoře na žebříku.

„*Mademoiselle*, potřebuji něco jiného. Vy, co jste tak mladoucká. Pojdte dolů a překvapte mě!“ zavrkala slečna Bakerová mazlivou francouzštinou a odhodila kožich na podlahu.

Fabiola slezla, zašilhala po seňoře Yvette, podívala se na chodidla slečny Bakerové a rozhodla se. Moje budoucí máma cílevědomě zamířila do zvláštního oddělení obchodu, přešla zakázaný práh a překročila Rubikon. Našla pár z Barcelony, pětiúhelníkové stříbrné sandály s dvojitými pásky a podpatky ve tvaru futuristických vinných hroznů.

Fabiola poklekla a boty zpěvačce nazula. Josephine Bakerová se dlouho procházela po obchodě sem a tam a prohlížela se v zrcadle. Stříbrné pásky se třpytily na její snědé kůži a všichni tajili dech.

„Ty boty jsou čirá rozkoš. Vepředu jsou zábavné a rozdováděné, a klenba se přitom zvedá jako ptáčí křídlo. V těch můžu protančit celý den a stejně budu pořád v dobrém rozmaru, až složím hlavu na polštář,“ zasmála se slečna Bakerová.

„Oui!“ odpověděla Fabiola, která se trochu osmělila. „To-
muhle katalánskému modelu nevdí kráčet úplně vpředu, dělá
ty nejkrásnější kotníky a nebolí z něj nohy.“

„Chytré děvče,“ přikývla Josephine.

Koupila si tři páry a řidič se s krabicemi vydal k autu. Než
se dveře obchodu zavřely, slečna Bakerová elegantně zvedla
kožich z podlahy.

Toho dne Fabiolu zaznamenala i seňora Yvette a Fabiola zís-
kala několik úhlavních nepřátel. Ostatní prodavači přestali být
señořinými oblíbenci, a to se nelíbí nikomu.

Odeť se o celebrity starala máma. Díky Fabiole klientky
povyrostly o pár centimetrů a místní zazobankyně odcházely
v máslově žlutých saténových sandálech s motýlkovou sponou
nebo v tanečních střevíčkách s ostrou špičkou. Zákaznice si
chtěly boty about okamžitě a z obchodu se vznášely na nadý-
chaných ranních obláčcích.

Fabiolino kouzlení s botami vyvolávalo zasvěcené pohledy,
když se lidé potkali na plesech, vernisážích nebo premiéře
v Teatro Colón, a všichni pluli na svých čarovných podpatcích.
Vzápětí se jim po rtech rozlil tajuplný úsměv: *Také nakupujete
u Fabioly?*

Klidně bych se mohla rozhodnout, že skončím tady, dokud
všechno šlape jako na drátkách. Přesně ve chvíli, kdy Fabiola
stoupá vzhůru a všechno běží, jak má. Když budu pokračovat,
příběh nabere jiný směr. Revoluce otřesou kontinenty, přijdu
na svět a začne naše cesta na sever. Ale ani ten největší silák
z cirkusu nedokáže zastavit čas. Teď se musíte pevně držet,
pokud nechcete vypadnout v zatáčce a přijít o zbytek.

Vezmu vás do svého větrem ošlehaného rodokmenu. Ale nejdřív varování. Způsoby se uvolní a moje mysl se bude toulat. Bloudění v bujných přítocích je vždy zábavnější než držet pevně stanovený kurz. Tenhle rys jsem zdělila po Fabiole a toulavá mysl se s věkem neuklidňuje. Varovala jsem vás.

KROKY TANCA

Fabiolina první výplata úspěšné prodavačky padla na střevíce na tango z horní police. Malinově červený velur s překříženými pásky z Madridu. Po zavírací době si Fabiola nazula malinové střevíčky a vyrazila vstříc večerním tančírnám. Učísla si černé kadeře, uhladila šaty a vypjala drobná ňadra. Taneční pořádek se zaplnil do posledního řádku a nejrůznější mužské ruce ji vyváděly na taneční parket.

Zde se odehrávaly základní životní kroky: Začínalo se pomalu a klidně *la caminatou*. Obvykle zahrnovala překřížení v pátém taktu fráze. Následovalo několik pozvolných *ochos*, po nichž se přešlo do polovičního *gira*, jež zpravidla končilo *paradou*.

Tanec se mohl okořenit *media lunou*, půlměsícem, při němž noha sklouzla dozadu a opsala půlkruh. Přecházelo se v oddechové *parady* a *sanguchity*, v nichž byl čas pohlédnout jeden druhému do očí, než dvojice vklouzla do dalších pohybů. Ti, co toužili okusit něco nového, mohli zakončovat *sentadou*, při níž žena sjede po mužově stehně. Nebo *bolou*, pojmenovanou po indiánské lovecké zbrani se třemi závažími na každém konci.

Když Fabiola potřebovala popadnout dech, zapálila si cigaretu a sledovala ostatní páry. Ze dvou nohou se staly čtyři a prostor

obsadilo frkající zvíře. Noha dámy se zahákla kolem mužovy kolenní česky a na kratičký okamžik partnera přidržela, aby vzápětí sevření uvolnila a otočila se na podpatku.

Nohy se proplétaly do sebe nebo spolu otevřeně bojovaly a Fabiola se rychle naučila kroky, které určovaly poměr sil. Byly tam boty, jež se vychloubaly, i vzpírající se boty a máma snadno odhadla, zda se z dvojice staly spřízněné duše. Většinou však šlo o jarní poblouznění náhodných nohou následované prudkým probuzením.

Po sklence vermutu se Fabiola vrátila na taneční parket. Dvojitý krok, vypnout na špičky, jednou nohou rázně zakročít a pak sklouznout.

Jednoho dne se večírek vymkl kontrole a došlo k mému početí. Fabiole bylo pouhých sedmnáct a těhotenství tajila, dokud mohla. Nakonec šla ke zpovědi, ale jméno otce odmítla uvést. Jakmile sestry pochopily, že Duch svatý se zřejmě nezapořil, začalo se ve spodních patrech klášterní hierarchie šuškat. Kolik zvrhlosti lze do domu Páně vpustit? Převorka se opět musela vydat do boční kaple a promluvit si s Madonou.

Sestry očekávaly znamení shůry a marně pokukovaly, zda nepřijde mňoukající kočka s vrhem heboučkových koťat. Jenže se nestalo nic. Já mezitím rostla ve Fabiolině břiše a teprve v prosinci, dva týdny před porodem, se znamení objevilo.

V kuchyni se z hrnce vymrštila ryba těsně předtím, než voda dosáhla bodu varu, mrskala se klášterními chodbami a novicky běžely za ní. Ryba, která patřila k druhu čtverzubec černoskvrnný, doputovala až do boční kaple. Pokud se čtverzubec ocitne v nebezpečí, během pouhých deseti nádechů se nafoukne jako zápasník sumo a třikrát se zvětší. Ryba může být delikatesou nebo vaším posledním jídlem, záleží jen na tom, jak si ji připravíte. Čtverzubec černoskvrnný teď prskal vzteky

a zíral na jeptišky. Ten pohled přiměl převorku k rozhodnutí. Je nutno přijímat znamení, jež jsou člověku dána, a Ježíš měl přece ryby a rybáře neobyčejně rád.

Převorka dovolila obtěžkané Fabiole v klášteře zůstat, ale zároveň jí věnovala porcelánovou figurku Madony s Ježíškem v náručí jako věčnou připomínku velké zodpovědnosti, kterou na sebe Fabiola bere.

Panna Maria byla srdcovou dámou kláštera. Měla ty nejjemnější porcelánové ruce, jako kdyby celý život prožila pod slunečníkem. Madona byla matkou všech, hlavně těch, kdo žádnou neměli. Teď Panna Maria stála na Fabiolině nočním stolku, mírně nakláněla hlavu a usmívala se na Ježíška, jehož držela na ruce. Tuhle porcelánovou figurku, nejspíš svůj nejdůležitější kompas poté, co se dotančilo, máma ochraňovala celý život.

Převorka přemluvila seňoru Yvette, aby si Fabiolu v *El Palacio del Zapato* ponechala i po mém narození. Ovšem pouze díky slibu jeptišek, že se o mě budou během otevírací doby starat, a protože se na světě nenašel nikdo druhý, kdo by uměl prodávat boty tak jako máma.

Na svět jsem přišla s otevřenou pusou. Převorka mě pojmenovala Carmelita, což znamená *básnička*. Ohledně okolností mého početí nebyla Fabiola tak úplně upřímná. Málokdy mi však říkali jinak než Lita.

První, co si z kláštera pamatuju, jsou černé labutě s látkovými ubrusy kolem hlav. Magdalenitky se elegantně pohybovaly mezi chladnými obilnými zdmi a v šustící látce jako by se vznášely nejméně deset centimetrů nad mozaikovou podlahou. Naškrobená látka udržovala labutí tvář ve vzpřímené poloze,

takže nešlo koketně naklonit hlavu ani svěsit zobák. Hlava včela v pevném Božím rámu.

Zatímco Fabiola se cíleně zaměřovala na nohy, já svůj čas věnovala rukám, přestože bylo téměř nemožné najít někoho, koho bych se za ruku mohla držet.

Ruce sester měly pořad napilno. Spínaly se k modlitbám, vyzváněly klášterním zvonem, pečovaly o bylinkovou zahrádku, stříhaly mi nehty nebo zalévaly modrou vinnou révu. Ruce nalévaly víno, odpočítávaly korálky na růženci a určovaly choreografii všech denních prací. Každá minuta dne měla vlastní pokojné místo.

Klášter byl prozářen éterickou láskou, ovšem láskou směřující k Bohu. Ruce se natahovaly vzhůru a já se žádné nemohla pevně chytit. Všechny uvolnily stisk příliš brzy. Sestry byly mistryně v přikládání mokrého hadříku na čelo nemocného a odhánění much, ale pohlazení bylo vyhrazeno umírajícím. Pro živé platila jiná pravidla. Když jsem zlobila, a to bývalo často, před obličej mi bez varování vyletěl vztyčený ukazováček a ruce mě pořádně vytahaly za uši.

Pouze mladé novicky ještě neovládaly rejstřík emocí. Jejich ruce se třepotaly jako ubíhající titulky v jinak spořádaném vesmíru. Tajný, nahodilý jazyk, následovaný potlačovaným smíchem. Hlava pokaždé neví, co dělají ruce, a je nádherné, když nás cosi uchvátí, něco, co nemůžeme skrýt ani ovládat. Jako potkat v otevřené dlani vzpurnou čáru života.

V následujících letech máma stále tančila po nocích a postupně jsme v klášteře byly spíše trpěné nás v klášteře spíše trpěli. Ačkoli mi bylo už osm, Fabiola nechala valnou část mé výchovy na jeptiškách. Ona sama toho mnoho nenaspala.

„Spát člověk může, až bude starý,“ říkala, aniž by tušila, že spát je to poslední, co starý člověk může.

Zatímco sestry hleděly vstříc věčnosti, Fabiolu ovládla domýšlivost mládí a své zákaznický nechávala z obchodu odcházet v botách plných radostného očekávání.

Já musela být s jeptiškami doma. S Biblií na hlavě jsem se procházela po chodbách sem a tam, abych získala správné držení těla. Rovná záda a mírně ohnutý krk. Když jsem nebalancovala na hlavě evangelií, učila mě sestra Beatrice, Skotka, která se mnou mluvila výhradně anglicky. Naučila mě nespočet frází a vyprávěla mi o záhadných jevech, jako je jako sníh a losi. *Proč Bůh stvořil pavouka? Mohou růže plavat, a kde začíná svět?*

Kromě výuky sestry Beatrice byl život v klášteře tak jednotvárný, že jsem se zlobení nevyhnula. Z celého Buenos Aires jsem sladkosti milovala nejvíc já, a dezertům v kuchyni se nedalo odolat. Jednoho dne moje žádostivost přetekla. Na kuchyňském stole zářila ve skleněné misce sluníčkově žlutá *crema catalana*. Pudink byl přichystán pro vznešenou církevní návštěvu, která měla přijít navečer, a lákal víc než deváté a desáté přikázání dohromady. Než bys řekl švec, dvěma prsty jsem po pudinku přešla. Vznikla zřetelná brázda, která k mému zděšení nešla zahladit.

„Kdo sahal na moji *cremu catalanu*?“ zabručela sestra Beatrice později toho dne.

„Netuším!“ zavřeštěla jsem.

„*Really?*“ Prohlížela si mě, labutí tvář mírně nakloněnou, a pak mi vrazila zoban přímo do obličeje. O krok jsem couvla, poněvadž jsem věděla, že labutě, jakkoli jsou krásné, křídly snadno zlomí člověku paži, pokud se jim zachce.

„*Really!*“ opakovala jsem, „a když už na to přišla řeč, dneska jsem v kuchyni viděla poletovat velkého čmeláka. Připadalo mi, že uprostřed pudinku nouzově přistál.“

„*Really?*“

Z nějakého důvodu jsem za přistávací dráhu nedostala žádný tělesný trest, ale sestra Beatrice výrazně přitvrdila ve výuce. Hodiny v oratoři se staly kaleidoskopickým nahlížením do obrovského vesmíru. Jako osmiletá jsem se učila o galaxiích a černých dírách v kosmu. Objevila jsem ale i ty nejmenší detaily, a to hlavně když jsem s lupou studovala španělsko-anglický slovník sestry Beatrice.

Na počátku bylo slovo. Jedno slovo vystřídal druhé a zanedlouho se střetla v rozběsněném mraveništi. Narazila jsem na věty s balony v rukávech a na slova, která nikdy nebyla vyslovena nahlas. Postupně jsem si uvědomila, že angličtina si vždy nacpe dýmku předtím, než promluví. Na rozdíl od španělštiny, kde mluvnické rody tančí fandango.

Stala jsem se jakousi jazykovou špiónkou a nakonec se moje španělština a angličtina vzájemně inspirovaly a prolínaly. Všechny nepoužitelné glosy jsem si uchovávala ve speciální komůrce v nejzazší části mozku.

Přemoudřelá dcera s pubertální tancechtivou matkou znamená problémy, protože zároveň jsem byla jen malá holka, která chtěla Fabiolu pro sebe. Mámu však mé fňukání přestalo brzy bavit.

„Stačilo, Lito! Nedávej myším napít!“ ozvalo se, když se mi začal chvět spodní ret na znamení, že vzápětí propuknu v pláč.

Fabiola byla dlouhonohá kočka, která syčela, mňoukala a olizovala si tlapy v zadních dvorcích Buenos Aires. Pokoušela jsem se ji zpovzdálí sledovat jako zlatý retrívr vrtící ocasem, který se za ní vleče v naději na pamlssek. Žlutavé štěně, jež pokaždé zapomene, že dříve nebo později dostane přes čumák nebo si vyslouží díru do kožichu. Kočka je prostě kočka. Přesto jsem za ní chodila, alespoň ze začátku.

Otevírat máminu starou krabici od bot bylo přísně zakázáno. Tu, v níž ji kdysi její neznámý otec položil před klášter. Krabice ovázaná modrou stuhou teď ležela pod naším nočním stolem. Byl to Fabiolin svatý grál, a poznala by, kdybych se do ní podívala, přesně jako kdybych se vkradla do jejího nitra.

Měla jsem také zakázáno zkoušet si máminy boty, obzvlášť když nebyla doma.

„Kdo chodil v mých střevíčkách na tango?“ zeptala se jednoho dne. „Tos byla ty, Lito?“

„Ne!“ odsekla jsem rozhořčeně.

„Vždyť to vidím! Špičky jsou umazané od *cremy catalany*.“

„Hm!“

„Ale tys to nebyla!“

„Ne!“

„*Madre mia*... to jsou mi výmluvy!“

„Ne, to byl VAJÍČKO!!!“

„VAJÍČKO?“

„Ano, chtěl si je vyzkoušet. Ze všech sil jsem se snažila ho zastavit, jenže Vajíčko si dělá, co chce!“

Nevím, odkud se vzal, ale najednou se k nám Vajíčko nastěhoval. Fabiolu by nouzově přistávající čmelák neokouznil, bylo zapotřebí silnějšího kalibru.

Vajíčko se mi vyloupil z čela a dopadl doprostřed záhonu špenátu. Vajíčko byl výtržník a potíživista. Anarchista... ano, občas dokonce antikrist. Z nějakého důvodu však Fabiola vysvětlení o mém neukázněném kamarádovi přijala. Možná pochopila, že v klášteře, kde se den tráví modlitbami, s nakloněnou šíjí a Biblií na hlavě, potřebuju i já trochu revolucionářské společnosti.

Navrhla jsem jeptiškám, abychom u jídel připravily talíř navíc, a zastírala jsem to zbožným přáním prostít pro Krista.

Sestry roztály, ačkoli rychle vytušily, že asi jde o jiného neviditelného přítele než Ježíše.

Vajíčko měl chuť do života a čas od času bylo těžké s ním udržet krok. Vajíčko přebíhal na červenou, kradl na trhu květiny a zapomínal odříkat večerní modlitbu. Můj kamarád dostával všechny ty krkolomné nápady a průšvihy házel na mě. A přestože Vajíčko byl revolucionář, byl také křehce stavěný.

„Pozor!“ ječela jsem na nejlépe živené ze sester. „Tam sedí Vajíčko. Něco takového rozhodně nevydrží!“

Fabiolino tančení tanga po nocích se mi moc nelíbilo, protože svět byl nejúžasnější, když máma byla nablízku, přestože uměla být přísná.

„*Mierda!* Zuřím! Klidně to Vajíčkovi řekni!“ křičela, když si převlékala šaty. „Ať kouká najít můj pravý střevíček na tango... a hned!“

„Jsou s ním hrozné starosti,“ povzdechla jsem si, „nevím, co si s ním počít!“

„Přestaň, CAR-ME-LI-TO!“

Všechny části mého jména vyplavaly na povrch, jen když Fabiola zbledla vzteky.

„Jestli Vajíčko tu botu okamžitě nenajde, oba dostanete záhlavec a hodím vás do vařící vody! Rozumíš?“

„Řeknu mu to.“

Bojovala jsem sama se sebou. Mám vydržet rychlý pohavek za to, že odmítnu střevíc na tango vykouzlit z Vajíčkovy skrýše? Nebo Fabiole podat pravou botu s vědomím, že vyrazí do nejbližší tančírny a mě nechá napospas zpěvu modliteb?

Tuhle bitvu zpravidla vyhrála Fabiola.

Pro mou mámu byla soška Madony nenahraditelná. Jenže porcelán je křehký, a přestože jsem měla zakázáno se figurky dotýkat, Vajíčko si nedokázal pomoci.

Těsně po Fabiolině odchodu do práce Vajíčko upustil svatou Pannu na podlahu. Srdce mi vyletělo až do krku a věděla jsem, že mé dny jsou sečteny. Když jsem madonku zvedla, ořela jsem si pot z čela s pocitem, že jsem se vyhnula katastrofě. Madonka se našťestí nerozbila napadrt, takže jsem ji oprášila a postavila zpátky na noční stolek, jako by se nic nestalo.

Fabiola se vrátila domů až navečer. Uběhla nějaká doba a pak klášterními chodbami zaburácelo:

„CARMELITO!“

Bez odpovědi.

„CAR-ME-LI-TO!“

„Hm?“

„Sahala jsi na madonku?“

„Samozřejmě, že ne!“

Vtom jsem to spatřila. Panna Maria sice byla vcelku, ale z její náruče zmizel Ježíšek. To bylo natolik vážné, že jsem se ani neodvážila hodit vinu na Vajíčka. Místo toho jsem si jako příčinu pádu vymyslela zákeřné poryvy větru v klášteře.

V následujících dnech jsem Vajíčkovi bez přestání spílala a všude hledala robátko, jemuž celý svět staví katedrály. Avšak Ježíš zmizel. Fabiola byla k neutěšení a nepomohlo ani, když převorka nabídla, že sežene novou figurku.

O pár týdnů později jsem seděla v atriu a pozorovala, jak jedna z klášterních divokých koček loví kořist. Hon na myš už chvíli probíhal. Když se ke mně kočka přiblížila, ke svému zděšení jsem uviděla, že zvíře si hraje s porcelánovým chlapečkem. Spasitele dělily od sežrání pouze vteřiny, a jen díky tomu, že jsem držela talíř sardinek, jsem měla co na výměnu.

Přilákala jsem divokou kočku k sobě, a jakmile se se syčením postavila na zadní a chňapla po sardince, podařilo se mi Krista z kočičích drápků vykroutit.

Sevěla jsem porcelánovou postavičku a uháněla do oratoře, kde jeptišky tiše odříkávaly večerní modlitbu.

„Našla jsem Ježíše!“ volala jsem. „Našla jsem Ježíše!“

„Tak vidíte!“ Převorka pokývla sestřám. „Naděje umírá poslední!“

Buenos Aires, 1936

VELKÝ BUGATTI

Krátce poté převorka zemřela na letní chřipku a s jejím odchodem skončila i naše možnost bydlet v klášteře. Převorčina nástupkyně byla zcela jiného ražení, pravověrná až do morku kostí, bez pochopení pro polehčující okolnosti. Skutečnost, že Fabiola byla nalezenec, neprovdaná a matka přemoudřelého dítěte s neviditelným kamarádem, byla prostě přes míru. Dávaly jsme velmi špatný příklad, a tak nás nakonec požádala, abychom odešly.

Vzlykající sestra Delphine sbalila naše věci a Fabiolinu milovanou krabici od bot uložila na dno plátěné tašky. Delphine, v tváři opuchlá od pláče, odmítala pustit rukáv máminých šatů.

Těsně před naším odchodem vyběhla k bráně sestra Beatrice a podala mi španělsko-anglický slovník. Potom Fabiola popadla tašky a sešla k hnědé řece. Tam jsme si sedly na lavičku. Zírala jsem na mámu, která si prohlížela nohy kolemjdoucích a nevypadalo to, že by měla nějaký plán. O budoucnost se zajímala málokdy.

Pomohla nám kupodivu seňora Yvette z obchodu s obuví. Asi nechtěla přijít o svou nejlepší prodavačku, protože nabídla, že než si najdeme něco lepšího, smíme se nastěhovat do skladu *El Palacio del Zapato*. Zničehonic jsme bydlely v pátém patře

se špinavým záchodem na zadním schodišti. Seňora Yvette donesla plynový vaříč a později toho dne dva prodavači neochotně dovlekli nahoru matraci a hodili ji na podlahu. V našem novém domově bylo teplo a dusno a na střechu přilétali holubi, kteří vrkali už od kuropení. V místnosti se nacházela v podstatě jen nevstřícná matrace obklopená horami krabic s botami.

Přes den se o mě starala portýrka. Domluvila to seňora Yvette, aby holka s nudlí u nosu nepřekážela matce v obsluhování zákazníků.

Teď jsem visela na krku portýrce, ženské s velkýma masitýma rukama, která páchla chlorem a prdy z kysaného zelí. Nechtěla si povídat ani hrát, a když jedla *chocortu*, argentinský čokoládový dort, a poslouchala v rádiu pochodovou hudbu, musela jsem být tiše jako myška. Jakmile portýrce došlo zelí, chodila jsem s ní na trh, kde dlouze klábosila s prodejci.

Jednoho dne jsem si všimla stánku s pohlednicemi. Mou pozornost upoutaly hlavně dva ručně kolorované pohledy. *Kathi Gultini! Světově proslulá Lady žonglérka!* Artistka balancovala s pohovkou s třásněmi na nose a současně žonglovala se čtyřmi dekoračními polštářky. Dole stálo *Americké turné 1912*. Kdybych tak mohla vidět její vystoupení!

Na druhé pohlednici létaly vzduchem rostliny v květináčích a jídelní talíře a vypadalo to, že Kathi Gultini bez problémů vše pochyťá.

Všechno ve mně explodovalo. To jde? Moje vnitřní sněhová koule popraskala. Svět byl tak báječný! Představte si, že udržíte naráz ve vzduchu pět nebezpečných předmětů: *pšoukající portýrku, nezvladatelného Ježíška, neviditelného vajíčkového kamaráda, labutí křídlo a tango mámu útěkářku*. Aerodynamický počín s ohromujícím finále, v němž je všechny pochyťám.

Nespouštěla jsem z pohlednic oči a Vajíčko nakonec ten tlak nevydržel. Jakmile se portýrka zapovídala s majitelem stánku, Vajíčko oba pohledy ukradl. Srdce mi bušilo, když mi je strkal pod šaty a do spodních kalhotek. Rozhlédla jsem se, ale zdálo se, že si nikdo ničeho nevšiml.

Později toho večera jsem mámě tvrdila, že mi pohlednice věnovala portýrka.

„Portýrka? Na to ti neskočím, *chica!*“ Fabiola zírala na artistku žonglující s pohovkou.

Neubránila jsem se smíchu. Sedmé přikázání, *nepokradeš*, máma moc vážně nebrala.

Když si portýrka dopřávala poobědového šlofíka, běhala jsem nahoru do naší podkrovní místnosti. Fabiolinu krabici od bot jsem nechávala na pokoji a moc dobře jsem věděla, že kdybych se hrabala v sortimentu obuvnictví, byl by to smrtelný hřích, srovnatelný se zákazy na Mojžíšových kamenných deskách. Přesto si Vajíčko nemohl pomoci.

Stříbrné sandály a pánské mokasíny se musely sejít. Vajíčko mě přiměl otevřít krabice a položit zapnutou holínku bok po boku italského casanovského modelu se zlatými přezkami. Na sklonku odpoledne po celé místnosti ležely nesourodé páry a pod víky se skrýval obrovský průšvih. Případalo mi, že se krabice nemravně převalují. Nebo jsem prostě byla hrozně osamělá.

„*Mierda!*“ řekla jsem Vajíčkovi, když si zaměstnanci přišli pro nové zásoby, protože všichni hlasitě nadávali, než zase poskládali páry správně k sobě.

Nejstarší prodavač v *El Palacio del Zapato* byl jiný. Mluvil velmi potichu a měl ty nejpodivnější mrtvolné oči. Dívaly se přímo skrz mě, což je nejhorší, co někdo může udělat. Dívat se do těch očí bylo jako hledět do zrcadla, kde váš pohled nikdo neopětuje.

Jednou odpoledne si prodavač přišel vyzvednout unikátní model. Seděla jsem právě na podlaze, kolem mě hromada rozházených bot, a hrála s Vajíčkem, který podváděl ostošest, pasiáns.

Prodavač mě obloukem obešel.

„Uhni!“ zasyčel.

„Co?“ Byla jsem překvapená, že mě vůbec oslovil.

„*Bastarda!*“ odplivl si na podlahu a zmizel zase po schodech dolů.

„Co znamená *bastarda?*“ zeptala jsem se Fabioly ten večer. Rozzlobeně se na mě podívala. „Kdes to slyšela?“

„Od toho s mrtvolnýma očima,“ odpověděla jsem vystrašeně, „co to znamená?“

Fabiola odvrátila pohled.

„Znamená to *rozkošná myška* a teď šupej do postele.“

Mně tedy nepřipadalo, že to znělo jako *rozkošná myška*, a proto jsem se následující dopoledne vyptávala ostatních prodavačů, když přišli do skladu.

„Co znamená *bastarda?*“

Hladili mě po vlasech, ale neřekli mi to. Jen portýrce nevadilo odpovědět pěkně na rovinu: *Parchant! Co nemá tátu!*

Doposud jsem se nikdy nezamýšlela nad tím, že nemám tátu. Vždycky tady byla jen Fabiola a jeptišky, a Vajíčko, přirozeně.

Co je to vůbec táta? Začala jsem se ptát.

„Kde je můj táta?“

Mlčení...

„Kdo je můj táta?“

Hlubší mlčení.

V následujících měsících jsem se snažila Fabiolu zlákat k rozhovoru o mém otci, ale tvrdošíjně odmítala.

Protože jsem se narodila umíněná, vypracovala jsem si vyčerpávající způsob vyptávání. Otravovala jsem pořád dokola.

Každý den stejné otázky, a jednoho dne Fabiola vyhrkla: Bugatti!

Prohlášení doprovodilo pár výrazných vykřičníků. Vzápětí nastalo absolutní ticho. Nic moc pro další pátrání.

Dumala jsem, kdo se za tím jménem skrývá, a bavila jsem Vajíčka Bugattiho výkony. Zaprvé, Velký Bugatti uměl žonglovat. Lépe než samotná Kathi Gultini. Je už léta na světovém turné a o mém narození se doslechl teprve teď. Jakmile obdržel telegram, běžel na nádraží na transsibiřské magistralé, a sotva dojel do prvního přístavu, koupil si lístek na parník s cílovou destinací Buenos Aires. Každou chvíli se tu objeví a vezme mě do náruče. A Vajíčko se seznámí s Velkým Bugattim.

Budeme s tátou žonglovat a Fabiola bude tleskat v první řadě. Představení bude životu nebezpečné, především proto, že se postupně stanu součástí tátova žonglérského vystoupení. Holčička s červenou čepičkou a její vajíčkově žlutý kamarád létají vysoko do vzduchu a publikum tají dech. Ovšem v posledním okamžiku Bugatti svou dceru pokaždé chytí. Táta mě drží ve své velké ruce. A já ve své držím Vajíčka.

Jindy Bugatti žil jako my na Calle Florida, kde vlastnil antikvariát, četl náročné knihy, nosil motýlka a v domě choval pávy. Věděl o mé existenci, ale netušil, že jeho dcera bydlí jen pár čísel popisných od něj. Každý den po práci mě ve čtvrti hledal: Neviděli jste dívku s černými copánky? Jenže takových tam bylo docela dost.

Sotva se portýrka na trhu dala do řeči s nějakým známým, přinutila jsem Vajíčka ukrást ze stánku pohlednici. Většinou se jednalo o obrázek operního pěvce nebo nebojsoy s širokou čelistí a důlkem v bradě. Vypadal můj táta takhle? Sebejistý pohled a hedvábný šátek?

Naštěstí každý pátek odpoledne přicházela sestra Beatrice. Z fantazírování o Bugattim mě vytáhla do skutečného života. Společně jsme na trhu prodávaly klášterní levandulové mýdlo a koření. Nové převorce se asi nepochlubila, že chodívám s ní.

Pokud jsme zboží prodaly rychleji, než jsme čekaly, procházely jsme se městem a Beatrice rozšiřovala mou slovní zásobu v angličtině, abych se mohla stát světoobčankou. Občas jsme pozvolna došly k *El Palacio del Zapato*, a když Fabiola končila dřív, šla s námi. Posadily jsme se v parku Eco a obdivovaly různé plameňáky, kteří se se zvednutými koleny a majestátními výrazy procházeli pod palmami.

Nad mostem visel mramorový anděl a zarmouceně shlížel na lůzu města. Sešly jsme k řece Rio de la Plata, kde to v tanečních hučelo hovorem a smíchem. Odpolední venkovní tango salony jely naplno a sestra Beatrice se nervózně rozhlížela, aby se ujistila, že si jí v doupěti hříchu nikdo nevšiml. Sedla si na samý okraj židle a Fabiola nám šla koupit citronádu a sobě vermut.

Orchestr hrál tango, nalákal na plácek další tancechtivé a *bandoneon*, knoflíková tahací harmonika, natahovala vášeň až na samou hranu jako kočka, která se smyslně protahuje. Páry tančily se zavřenými očima tělo na tělo a ocitly se kdesi daleko, v jiném světě. Zavřené oči obyčejně znamenaly luxus, jaký si člověk běžně nemohl dovolit. Když se nedíval, vždycky byl poblíž někdo připravený ho o všechno obrát. Jenže tady si nervová soustava mohla dopřát oddech.

Sedření se narovnali a já pochopila, jaký božský vliv má na tělo hudba. Když tango vycení zuby, zrychlí se vám srdeční tep a páteř povyroste o pět centimetrů. Krk se autoritativně napřímí, člověk si najednou nenechá nic líbit a s chutí rozdá pár pohlavků. Revolucionářské tóny vylákají plný potenciál duše na světlo a působivá prasíla je zřejmě důvodem, proč mocipáni po celé věky tanec zakazovali.

I na sestru Beatrice to zapůsobilo, vrhala postranní pohledy na bandoneonistu a Fabiola s pobrukováním sledovala kroky na plácku. Opodál seděl hlouček mladých vojáků, civěli na Fabiolu a poštuchovali se. Pak sebral ten nejhezčí odvalu a zamířil k mámě. Srazil podpatky, a když požádal o tanec, souhlasila. Sestra Beatrice se celá zkoprnělá na Fabiolu zadívala, nikdy neviděla mámu tančit, a teď tady, na volném prostranství za bílého dne? I já dala najevo pohoršení.

„Bože, jak se to chová,“ povzdechla jsem si hlasitě a okamžitě upoutala pozornost dvojice nalíčených dam u vedlejšího stolku.

Natočily slunečníky a zíraly na Fabiolu, která právě chodilem mazlivě přejížděla po vojákově noze nahoru. Její ekvilibristická práce nohou přiměla vojákovy kamarády vstát a stoupnout si kolem nás do kroužku.

„Ta, co tancuje, jak se jmenuje? To je tvoje máma? Nebo je taky jeptiška?“ zeptal se jeden a podíval se na sestru Beatrice.

„Ne, to je vzdálená sestřenice ze Santiaga,“ vyhrkla jsem, aniž bych věděla, jak mě to napadlo.

Jedině snad že by v tom měl prsty Vajíčko.

„Alba Nero je černou ovcí rodiny. Její matka zemřela při příšerném vlakovém neštěstí. Máme ji teď na krku, ale nemá to v hlavě úplně v pořádku, víte...“ Ukazovákem jsem zakroužila u spánku a sestra Beatrice odvrátila tvář.

„Chudák holka,“ ozvalo se od dam.

Vzdálená sestřenice? Odkud se ta lež vzala? Vyrašila jako nenasytný plevel. Měsíc už není černý, smutek se mění ve dny bez mráčku. A trochu dobré vůle je namístě, když už se člověk jmenuje Básnička. Vajíčko rozhodně přitlačil na pilu.

„Alba Nero pořád utíká. Naposledy jsme ji musely vyzvednout v kanceláři ztrát a nálezů,“ pronesla jsem se zarmouceným výrazem směrem k dámám. „Alba seděla v regálu vedle

skotských dud, dřevěné nohy a bezocasé kočky. Lidi ztrácejí ty nejneuvěřitelnější věci.“

Bylo mi sice pouhých osm, ale rozložila jsem si Fabiolin vějíř. Byla jsem inteligentní dítě, ovšem ne vždy mi to bylo ku prospěchu. Sotva se vojáci obrátili zády, sestra Beatrice mi vlepila jedno za ucho.

„Kristepane, co to s tebou je, dítě? Právě jsi porušila tři z deseti Božích přikázání... a během pouhých pěti minut. To je určitě rekord.“

Přesto to za pohlavek stálo. Objevila jsem neřízenou střelu. Lži, s nimiž jsem se mohla vytrasit, když jsem se cítila zanedbávaná. Protože Fabiola tančila celé odpoledne s tolika různými muži a nevěnovala mi jediný pohled.

V jednu chvíli musela sestra Beatrice odejít, už byla z kláštera pryč příliš dlouho.

„Zůstaň sedět a čekej na mámu,“ přikázala.

Tak jsem čekala a čekala. Nakonec Vajíčkovi došla trpělivost... a mně také.

„Nenávidím tě! Vyměnili mě. Nepůjdeš na moje narozeniny,“ ječela jsem na Fabiolu, když jsme konečně šly domů.

„Už nikdy s tebou nepromluvíme! Nejsi moje máma!“

Bez odpovědi.

„Říkám, že už s tebou nikdy nepromluvíme!“

„*Oy, chica...*“ odvětila a udělala pár tanečních kroků. *La caminata* následovaná pomalými *ocho*. Potom *boleo*, jež vyústilo v rozkošné *adorno*.

Jen stěží jsem odolávala. Fabiola měla jižanskou náuru. Jedno slunečnicové pole za druhým otáčelo své těžké žluté hlavy a sledovalo ji očima. Očividně obdivovala její lehký krok. Věčně prozpěvující, s pohotovými replikami při výměně názorů. Odolávala jsem, dokud to šlo. A pak už si moje nohy nemohly pomoci a začaly opakovat její pohyby. Krok za krokem.

ALBUM

Čtrnáctého prosince mi bylo devět a Fabiola směla přijít na mou oslavu.

El Palacio del Zapato měl v neděli zavřeno a máma mě probudila hned po ránu, v ruce hranatý balíček v papíru s balonky.

„Otevři to!“

Roztrhla jsem dárkový papír, zvedla z krabice víko a s otevřenou pusou se zadívala na obsah. Nebesky modré letní sandály se stříbrnými přezkami po straně. Přezkami ve tvaru nádherných broučků.

Kulila jsem oči střídavě na sandály a na Fabiolu. Ty jsou pro mě?

Přikývla a obula mi je. Když jsem do nich vklouzla bosýma nohama, slabě to mlasklo. Padly mi skvěle. Byly měkké a poddajné. Okamžitě jsem si je chtěla nechat na nohou, vyrazit do světa a být obdivována. Fabiola, která chápala, že boty si přejí být viděny, popadla kabelku a společně jsme vyšly na ulici.

První zastávkou byl hotel Faena, luxusní místo s termálními lázněmi.

„Když hotel otevřel tančírnu, hosté zahodili klíče od ní do řeky. Tančírna pak musela mít otevřeno ve dne v noci,“ vykládala Fabiola.

Přelezly jsme plot na zadní dvorek a vplížily se do bočních dveří, které vedly přímo do lázní. Rychle jsme se svlékly, protože jakmile člověk stojí před pánembohem nahý, jsou si všichni rovni, a nikdo tak nemusí platit vstupné. Ponořily jsme se do velkých kádí a třely si stehna v nádrži plné vykrmených matrón. Všechny měly tváře pokryté bahnem a Fabiola se zničehonic rozesmála.

Čerstvě vymydlené jsme zamířily do hotelového foyer, kde máma narazila na tři pány s monokly. Zastavili se a smekli. Hovořili spolu různými jazyky a z rozhovoru se zdálo, že Fabiola je dost dobře zná. Štěbetala ostošest.

„Kdo to byl?“ zeptala jsem se, sotva pánové odešli.

„Přátelé... přátelé z tancování.“

„Aha, a jakým jazykem jste to mluvili?“

„Francouzsky... italsky a trochu anglicky.“ Fabiola si začala broukat.

„Ty anglická slova jsem poznala... *one, two, six!*“ vyhrkla jsem v naději, že až máma půjde příště tančit, bude si mě víc všímat.

Později jsme u řeky slízaly zmrzlinu a Fabiola si od pouličního prodávče koupila desku s tangem od Carlose Gardela, přestože jsme nevlastnily gramofon. Máma Gardela zbožňovala.

Na sklonku dne jsem se zadarmo svezla na kolotoči na náměstí, jela jsem na žlutém dřevěném koníkovi s dlouhými řasami, a Fabiola pomrkávala ještě delšími řasami na kolotočáře. Moje sandály perfektně vklouzly do třmenů a já za melodie, která zněla jako z hrací skříňky, jezdila pořád dokola. Vznešeně jsem pokynula pokaždé, když jsem Fabiolu mýjela, a toho dne na mě upírala zvláštní pohled.

V jednu chvíli si nás na náměstí začal fotit americký turista. Vlastně ho zaujala hlavně máma. Protože poté, co kolem ní

nějakou dobu kroužil, se zastavil a začal se s ní bavit. Zatímco já se točila dokola, Američan cvakl poslední fotky. Pak film opatrně přetočil a ruličku vyňal z fotoaparátu.

„*For you, ma'am!*“ S úsměvem ji podal Fabiole.

Až když večerní slunce zalilo všechny budovy Buenos Aires narůžovělou barvou, vydaly jsme se domů. V podkrovní místnosti jsem si sedla na matraci a zamilovaně pohupovala nohama v sandálech. Fabiolu napadlo lehnout si mi k nohám, jako bych byla bohatá zákaznice.

„Co byste si přála, madam?“

„Hmmm,“ zamumlala jsem, nebyla jsem moc zvyklá, že mě máma obsluhuje jako komtesu.

„Smím nabídnout pantofle z tulení kůže?“ Fabiola si připravila několik krabic s botami.

Přikývla jsem, zula si sandály a na nohy jsem dostala měkké kropenaté tlapy. Bylo to jako ležet na nadýchaném obláčku.

„Možná jsou krapet větší,“ namítla jsem.

„Jistě, ale aspoň je tam trochu místa, do kterého se doroste,“ vysvětlovala Fabiola. „Tulení kůže pochází z Aljašky. Nejstarší Inuité ji tam žvýkají bezzubými dásněmi, dokud úplně nezměkne,“ vykládala. „Tulení kůže je geniální, protože udržuje teplo uvnitř a vodu venku.“

Obdivně jsem se na mámu podívala. Věděla toho tolik.

„Teď můžete popijet teplé mléko a jíst *cremu catalanu*, než si rozmyslíte, zda dnes chcete vstávat.“

„Děkuji, tulení kůže dejte stranou. Jsem připravena prohlédnout si další modely.“ Nechtěla jsem, aby hra skončila.

„Samozřejmě. Smím navrhnout ucelenou řadu?“ zeptala se Fabiola profesionálně a vysvětlila mi, že nejbohatší zákazníci za den vystřídají šest párů bot.

Člověk se probudí do indických trepek a pak si pro svižný cval v kopcích za Buenos Aires natáhne vínově zbarvené

vysoké jezdecké boty. Po nich následuje teplé kakao a pohodlné boty na odpolední bridž a jiné karetní hry. Vždy boty s pořádnými podpatky a zavřenými špičkami, aby se dalo lépe blufovat.

Později se převléká na koktejl. Na večeri se nosí střevíčky posíté korálky a s tenkými pásky. A po dezertu, cestou na noční maškarní bál, se přezouvá do krvavě rudých italských lodiček s osmicentimetrovými jehlovými podpatky.

Jakmile spadne poslední maska, člověk se za rozbřesku vydá ranní drožkou domů. Jehly odkopne v předsíni a s hedvábnými pantoflíčky na nožkách složí hlavu na polštář.

„Tohle všechno je moc hezké, ale opravdu nemáte něco ještě podivuhodnějšího?“ zeptala jsem se povýšeně.

„Už vím, co hledáte.“ Fabiola přešla k sloupci krabic v nejzazším rohu a velmi opatrně jednu vytáhla.

„Nejprve si však musíte otřít mastné prsty, protože tyhle boty jsou nenahraditelné.“

Okázale jsem si ruce otřela do šatů a sledovala, jak Fabiola krabici otevírá.

První pár připomínal dlouhé zlaté rohy, na konci ohnuté do špičky.

„To jsou boty?“ žasla jsem.

„Ano, byzantské škorně. Jsou půl metru dlouhé a kdysi patřily knížeti. Platívala přísná pravidla, jak dlouhé boty smí člověk nosit. Čím delší škorně, tím urozenější pán.“

„V těch se přece nedá chodit.“ Rozesmála jsem se.

„Nepočítalo se s dlouhým špacírováním. Dotyčný byl tak bohatý, že ho nosili, a nakupovali za něho jiní.“

Fabiola kouzčila jeden pár za druhým. Skleněné střevíčky, které měly v podpatcích jako v akváriu zapuštěné zlaté rybičky. Byly tu boty ve tvaru kytice třešňových větviček a podpatky vymodelované podle pařížské Eiffelovky.

Toho večera se mi máma předváděla jako manekýna. Dlouhonohá a s očima ve tvaru půlměsíce se producírovala po místnosti tak, že toho exotického tvora na vysokých podpatcích obdivoval dokonce i Vajíčko.

V jednu chvíli vytáhla z kabelky gramofonovou desku koupenou na trhu. Gardelovy písně uměla nazpaměť a přezpívala mi jednu po druhé. *Valencia* a *Amigazo*. Zvedla mě k sobě a ukázala mi kroky, které ladily s hudbou.

„Jsem paní, nebo pán?“ zeptala jsem se.

„Paní,“ odpověděla Fabiola.

Začala si pobrukovat valčíkové tango *Alicia*. Bosýma nohama jsem si jí stoupla na nártu a kroužila houpavými kroky s ní. Usnuly jsme až kolem půlnoci. Těsně vedle sebe. Fabiola voněla šalvějí a sluncem a té noci se ani jednou nepohnula.

Následujícího odpoledne bylo dusno. Na téhle straně rovníku je v prosinci spalující vedro a máma strávila celý den v obchodě. Nízko visící mraky nad Buenos Aires v sobě skrývaly bouřku, která vzduch nikdy nepročistí.

Fabiola otevřela střešní okno a neklidně přecházela po místnosti s vějířem, aby srazila teplotu. Já se promenovala ve svých nebesky modrých sandálech, ale ona mě nevnímala. Moje máma byla v rozpuku života a pošmournou jí na náladě zrovna nepřidávalo. Pustila jsem se do otevírání krabic s botami.

„Dneska ne!“ vykřikla a zapálila si cigaretu.

Při pohledu na drahé boty v krabicích ve mně zatrnulo. V těch by měla chodit moje krásná máma, a ne generálské paničky se zadnicemi jako kredenc. Fabiola se pro jehly narodila, a přestože pracovala v obchodě plném skleněných střevíčků,

byla Popelkou bez prince. Po mém narození se tahle pohádka vzdálila šťastnému konci na sto honů. Byla to vlastně moje vina. Celá natěšená jsem se hrnula na svět, klidně jsem si mohla těch devět měsíců poležet v lůně jiné ženy, ale ne, oči-vidně to musela být Fabiola. Teď měla zničenou budoucnost, a já se málem rozplakala, ale máma se na mě jen podívala a povzddechla si.

Vyklonila se z okna, chtivými doušky nasávala vzduch a zírала dolů na ulici. Mladí bezstarostně kráčeli ruku v ruce se svou láskou nebo v partě chichotajících se kamarádek. Podobné večery Fabiola trávila ve věžní komůrce jen se mnou a žádný galantní princ ji nepřišel vysvobodit. Ani prostěradla nebyla dost dlouhá na to, aby se dolů mohla spustit sama.

Jen když se portýrka milostivě uvolila mě za pořádnou odměnu večer hlídat, Fabiola se mohla oddat nutkání tančit. Za takových nocí se vydávala se zahraničními přáteli do města. Dlouhonohá máma po sobě zanechává chaos. Všechno je nanic, a to včetně dcery.

Po jejím odchodu jsem ležela v portýrčině pokojíku a čekala. Připadalo mi, jako by mě hodili na dno skříně, která se dá otevřít jen zvenčí. Polehávala jsem tam celou věčnost a čekala, až se dveře skříně rozletí, až se máma vrátí. Mezitím jsem pevně svírala Vajíčka, který byl k ničemu, protože se tmy hrozně bál.

Sotva se pobrukující Fabiola k ránu konečně objevila, portýrka si se mnou stoupla do dveří a rozzlobeně ukazovala na hodiny. Máma musela najít další pesos a rozespalou mě táhla do pátého patra. Vzápětí se ponořila hluboko do snů. Její dech byl sladký a teplý, směsice vína a cigaret, mumlala cosi, co znělo jako píseň, a přitom šhubala nohama.

Nakonec usnula znepokojivě klidně. Bděla jsem u ní a pořád hlídala, jestli dýchá. Strpěla bych hejna sarančat i dobytčí mor, jen abych si udržela Fabiolin obdivný pohled a její objetí.

Jenže máma si přetáhla deku přes hlavu a odkutálela se na nejvzdálenější konec postele. Do svého vlastního světa. Někdy byla prostě lepší jen jako starší sestra.

Nechaly jsme vyvolat film od amerického turisty a v obálce dostaly patnáct fotek. Na prvních deseti byla neznámá rodina se zuby jako perličky. Měli na sobě pletené svetry a na prostřeném stole ležel lesklý krocán. V čele stolu stál usmívající se muž s nožem zdviženým nad krocánem. Dlouho jsem si rodinu prohlížela a pak se rozhodla.

Sestra Beatrice mi k narozeninám darovala zápisník. Velkými písmeny jsem si do něj napsala: *Lindos Recuerdos — Krásné vzpomínky.*

Prvních deset fotek jsem vlepila do nového alba a těm, kdo projevíli zájem, jsem americkou rodinu předváděla jako svou vlastní.

„*Papa,*“ ukazovala jsem na muže v čele stolu.

Do alba se dostalo i pět zbývajících snímků z filmového svitku. Figurovaly jsme na nich s mámou v různých pozicích na náměstí. V pozadí byla vidět čtvrtina kolotočového koníka a mávající dětská ruka a vpředu Fabiola flirtující s kamerou.

Fotografie v albu dostávaly zabrat. Vajíčko nejednou vytáhl velké kuchyňské nůžky a vystříhl Fabiolin obličej. Hlavně když venku strávila celou noc. V těchto obdobích byla na snímcích k vidění bezhlavá postava v puntíkaté sukni a s mimořádně dlouhýma nohama v pruhovaných botách ze zebří kůže a vzadu rozmazané dítě s čepičkou a černočernými copánky.

Kdykoli Vajíčko stál Fabiole hlavu, schovala jsem si kousičky její tváře a s rozechvělým srdcem je lepila zpátky. Upřímně řečeno, k smrti jsem se bála ztratit byt jen jeden z máminých obličejů... přijít o ně navždy.

Album pořád mám, něco se nacestovalo. Na prvních deseti stránkách americká rodina stále jí krocana. Co se týče Fabioliných fotek, ty slepování zažily několikrát. Na posledním snímku mámin obličej sklouzl dolů. Už před mnoha lety jsem se přestala snažit lepit ho na místo. Po zbytek mých dní bude máma na náměstí s kolotočem stát s hlavou v podpaží.

SOCHA SVOBODY ZE SAN TELMA

Fabiola se za botami honila po celém Buenos Aires a já s otevřenou pusou chvátala těsně v závěsu. Naše cesty městem občas určitě připomínaly závody v chůzi.

Když jsme vyšly z *El Palacio del Zapato*, na ulicích jsme potkávaly stále stejné tváře. Tamhle byl bezdomovec s něžnými mandlovými očima. Seděl před kostelem a prodával losy do dávno ukončené loterie. Fabiola se většinou slitovala a los si koupila. Jindy mu dala klementinku a na oplátku se dočkala blaženého úsměvu.

Potom přešla náměstí kolem květináře s narůžovělými kaméliemi. Čas od času nám jednu květinu věnoval a my pak provoněly celou ulici.

Jednoho odpoledne jsme došly do čtvrti obydlené ortodoxními židy v chasidských kožešinových kloboucích a s pejzami, kteří si zakrývali oči, když Fabiola procházela kolem. Neustále plála vášní a byla příliš velkým pokušením.

„Proč přešlapuji po chodníku sem a tam?“ vyptávala jsem se udýchaně.

„Člověk se nejlíp pomodlí, když se oddá rytmu,“ vysvětlovala Fabiola.

Cestou domů si na protější straně bulváru všimla špičatých krokodýlích bot. Měly ručně šité švy, a než jsem se rozkoukala, Fabiola se otočila o sto osmdesát stupňů, vstoupila přímo do jízdního pruhu a já jí spěchala v patách. Krokodýlí boty zabočily do Calle Lavelle. Bez očividného plánu dlouho křižovaly městem. Hleděla jsem na Fabiolu, která ovšem měla oči jen pro boty.

Později toho dne na policejní stanici máma popsal epizodu následovně a strážník si dělal poznámky:

„Krokodýlí boty se zastavily na náměstí Plaza de Mayo a cestou ke kožešníkovi se vmísily mezi tři páry smaragdově zelených lodiček. Domnívám se, že muselo jít o sestry, protože ta francouzská značka napovídá, že asi zdědily značnou sumu, a zesnulý mezi nimi nechtěl dělat rozdíly. No... jenže u Národní banky krokodýlí boty zašláply levou podrážkou cigaretu a na chodníku ji rozdrtily. Pak se to stalo. Ty nafoukané křusky vešly do banky a stouply si k pokladně. Krátce nato se ozval křik, vzduchem létaly stovky pesos a nějaká žena ječela. Krokodýlí boty se otočily na patě směrem k východu, ale nezahlédly jsme, na kterém rohu zabočily. Slyšely jsme, jak v bance zvoní zvonec.“

Strážník na policejní stanici se jí zeptal, jestli měl bankovní lupič nějaká zvláštní znamení, a dostalo se mu nejpodrobnějšího popisu pánských bot, jaký kdy v životě slyšel.

„Velikost čtyřicet dva a půl, italské se dvěma přezkami, drobný vryp na levém podpatku a škrábance v krokodýlím vzoru.“

Dokonce i k způsobu chůze měla Fabiola co říct. Krok bankovního lupiče byl arogantní a bez jakýchkoli skrupulí. Máma sledovala pachatele déle než hodinu, ale vůbec nedokázala popsat jeho tvář. A já? Ani já strážníkovi nepomohla. Měla jsem oči jen pro Fabiolu, protože jsem ji za žádnou cenu nechtěla ztratit z dohledu.

Než nám dovolili odejít, ve výslechové místnosti se objevil policista středního věku, korpulentní pásovec se zlatými knoflíky na uniformě, které mu málem uletěly. K tomu lesknoucí se plešatá hlava se dvěma prameny vlasů ulíznutými dozadu.

„Señor Emilio de Roxa! Policejní ředitel v Buenos Aires!“
Podal Fabiole opocenou ruku.

Udiveně na něho pohlédla. Kdo by si pomyslel, že tak jednoduchý případ vyžaduje přítomnost policejního ředitele?

„Možná budeme mít doplňující otázky, señoro. Kdepak bydlí taková mladá dáma jako vy?“ Zíral na její dlouhé nohy.

Máma se pokusila vykroutit, ale nakonec zamumlala:

„Pracuju v *El Palacio del Zapato* na Calle Florida!“

„Ach... u té okouzlující seňory Yvette?“

Přikývla.

„V tom případě se uvidíme.“ Policejní ředitel se galantně uklonil.

Na pozornost byla Fabiola zvyklá. Jakmile šlo o moji mámu, muži nastoupili s otevřeným poklopcem a jazykem na vestě, ale jí to bylo úplně fuk. Dokud se neobjevil señor de Roxa, měla všechny omotané kolem prstu.

Policejní ředitel přišel do obchodu za týden a zamířil přímo k Fabiole.

„Jste si jistá, že si z loupeže nic víc nepamatujete, señoro?“
vyptával se.

Máma zavrtěla hlavou, viděla, jak ostatní prodavači natahují uši.

Señor de Roxa si dával načas. Chtěl si vyzkoušet všechny boty v obchodě a pod jeho ponožkami Fabiola nahmatala ostré drápy. Pak se zvedl a stoupl si k mámě až moc blízko. Smrděl pomádou a civěl jí do žlábků mezi ňadry. Fabiola se ho pokoušela nasměrovat k pokladně.

„Ne... ne... seňor de Roxa za zboží nikdy neplatí,“ štěbetala seňora Yvette a osobně uložila boty do krabice.

Fabiola si s úlevou oddechla, když policejní ředitel vyšel s drahými botami z obchodu.

Nazítří přišel seňor de Roxa znovu, a tentokrát s sebou přivedl dalšího muže, svalnatého pořízka, který kouřil před obchodem a pozoroval dění na ulici. Muž byl pěkně nastrojený a nevypadal jako člen policejního sboru.

Zatímco si seňor de Roxa zkoušel španělské jezdecké boty, Fabiola se koutkem oka podívala skrz výlohu. Viděla, jak svalovec přechází po chodníku sem a tam. Na jeho chůzi bylo cosi povědomého, a když se máma koukla na boty, zbledla jako stěna.

Byly to stejné špičaté krokodýlí boty, jaké viděla v bance. Stejná italská značka a velikost, stejné přezky, vryp na podpatku a škrábance na nártu.

Mazaný pásovec a svalovec v krokodýlích botách nevěstili nic dobrého. Fabiola se otočila k policejnímu řediteli a pokusila se o úsměv.

„Bude to pro dnešek vše?“ zeptala se.

Seňor de Roxa přikývl, ale když s krabicí s botami vycházel z obchodu, zakroužil kolem mámy. Naklonil se k jejímu uchu.

„Můžete klidně spát. Zločince jsme dopadli,“ zašeptal.

„*Que boludo,*“ zasténala Fabiola, sotva seňor de Roxa odkráčel ulicí. Za ním šel krokodýlí muž s krabicí s botami.

Já mezitím u portýrky vystříhovala z novin táty. Operní pěvce, politiky a vzdušné akrobaty. Všichni se dostali do mého alba, které čím dál víc vypadalo jako přehlídka otců.